

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Marek Szymanowski (spr.)

Sędziowie: SA Teresa Suchcicka

SO del. Danuta Zdzisława Poniatowska

Protokolant: Magda Małgorzata Gołaszewska

po rozpoznaniu na rozprawie 9 maja 2018 r. w B.

sprawy z odwołania R. G.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o wysokość emerytury rolniczej

na skutek apelacji wnioskodawcy R. G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 3 stycznia 2018 r. sygn. akt IV U 1236/17

I. **oddala apelację;**

II. **zasądza od Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Olsztynie) na rzecz radcy prawnego B. Z. prowadzącej Kancelarię Radcy Prawnego w O. – tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych, powiększoną o należną od tej kwoty stawkę podatku od towarów i usług.**

SSO del. Danuta Zdzisława Poniatowska SSA Marek Szymanowski SSA Teresa Suchcicka

Sygn. akt III AUa 216/18

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 19.09.2017r. znak: (...) - 1, wydaną z upoważnienia Prezesa Kasy przez KRUS Oddział (...) w O., przeliczono R. G. emeryturę rolniczą od dnia 01.10.2017 r. poprzez przystąpienie do potrąceń. W części VI decyzji poinformowano Odwołującego, iż z przysługującego do wypłaty świadczenia będzie potrącona kwota 56,40 zł z tytułu egzekucji administracyjnej (tj. zajęcia Prezydenta O. - Urząd Miasta O. o nr (...)).

W odwołaniu od decyzji z dnia 19.09.2017r. znak: (...) - 1 ubezpieczony zakwestionował zasadność potrąconej należności na poczet zajęcia dokonanego przez Prezydenta O. - Urzędu Miasta O..

Wyrokiem z dnia 3 stycznia 2018 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie oddalił odwołanie i przyznał od Skarbu Państwa rachunek Sądu Okręgowego w Olsztynie na rzecz pełnomocnika urzędu kwotę 180 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu oraz kwotę 41,40 zł tytułem podatku VAT od tegoż wynagrodzenia.

Sąd Okręgowy ustalił, iż R. G. miał przyznaną rentę z tytułu niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym na stałe od dnia 18.04.1994 r. (decyzja z dnia 26.05.1994 r. - karta 19). Decyzją z dnia 25.10.2004 r. przyznano Skarżącemu z urzędu emeryturę rolniczą od dnia 01.11.2004 r. (karta 147 KRUS).

W dniu 14.09.2017 r. do organu rentowego wpłynęło zawiadomienie z dnia 12.09.2017 r. o zajęciu świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego i ubezpieczenia społecznego oraz renty socjalnej, wystawione przez organ egzekucyjny - Prezydenta O. - Urząd Miasta O., nr (...).

W oparciu o powyższe, skarżoną decyzją z dnia 19.09.2017 r. Kasa dokona potrącenia wskazanej w zajęciu kwoty 56,40 zł, co w całości zaspokoi egzekwowaną należność. (dowód akta KRUS).

Sąd Okręgowy wskazał, iż okoliczności faktyczne były bezsporne, ponieważ nie były kwestionowane przez strony, a dokumenty, z których wynikają są sporządzone w formie przewidzianej prawem i nie budzą wątpliwości Sądu co do ich zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy. Rzeczą sądu było w istocie zbadanie, czy tytuł wykonawczy istnieje, a nadto, czy potrącenia nie przekraczają granic wyznaczonych dyspozycją art. 140 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i nie naruszają kwoty świadczenia wolnej od egzekucji według art. 141 tej ustawy.

Zarówno wzruszeniu tytułów wykonawczych, na podstawie których dokonywane są czynności egzekucyjne jak też ustaleniu wysokości aktualnej kwoty zaległych składek służą inne środki ochrony prawnej (tak też: wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 22 stycznia 2014 roku, III AUa 2160/12, LEX; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 1 sierpnia 2012 roku, III AUa 588/12, LEX; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 30 lipca 2014 roku, III AUa 1933/13, LEX; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku).

Zgodnie z art. 139 ust. 1 i 3 w/w ustawy ze świadczenia emerytalnego, po odliczeniu składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz zaliczki i innych należności z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych, podlegają potrąceniu, z uwzględnieniem art. 141, wymienione w tym przepisie wierzytelności. Według art. 139 ust. 1 pkt 5 w/w ustawy potrąceniu podlegają sumy egzekwowane na mocy tytułów wykonawczych na pokrycie należności innych niż świadczenia alimentacyjne, czyli takie jak w niniejszej sprawie. Według art. 140 ust. 3 w/w ustawy potrącenia z innych egzekwowanych należności mogą być dokonywane do wysokości 25% świadczenia. Według art. 141 ust. 1 pkt c w/w ustawy emerytury i renty są wolne od egzekucji i potrąceń, z zastrzeżeniem ust. 2, w części odpowiadającej: 50 % kwoty najniższej emerytury, przy potrącaniu należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 5, wraz z kosztami i opłatami egzekucyjnymi.

Prezes KRUS nie może badać zasadności egzekucji należności wynikających z tytułów wykonawczych. Nie pełni on bowiem roli organu egzekucyjnego, którym jest, zgodnie z art. 758 k.p.c., komornik sądowy. Organ rentowy występuje jedynie w charakterze podmiotu upoważnionego i zobowiązanego do wstrzymania dłużnikowi tej części świadczenia pieniężnego, która podlega potrąceniu i przekazaniu na rzecz wierzyciela widniejącego w tytule wykonawczym. Takie stanowisko zajął również Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 18 września 2007r. sygn. akt III AUa 810/2007. Potrąceń z emerytury zakład rentowy dokonuje już jako dłużnik zajętej wierzytelności, zgodnie bowiem z art. 896 § 1 k.p.c. do egzekucji z wierzytelności komornik przystępuje przez jej zajęcie wzywając dłużnika wierzytelności (organ rentowy), aby należnego świadczenia nie uiszczał dłużnikowi, lecz złożył je komornikowi (podobnie w uzasadnieniu wyroku SA w Warszawie w sprawie sygn. akt III AUa 810/2007. Zajęcie jest skuteczne z chwilą doręczenia wezwania dłużnikowi zajętej wierzytelności (art. 900 §1 k.p.c.). Organ rentowy nie ma uprawnień do weryfikowania czynności komornika w postaci zajęcia wierzytelności. Może to uczynić jedynie Sąd Rejonowy Wydział Cywilny w ramach skargi na czynność komornika zgodnie z art. 676 § 1 k.p.c. Organ rentowy nie ma również uprawnień do kontroli samego długu stwierdzonego w tytule wykonawczym, który skarżący neguje. Takich uprawnień nie posiada

również sąd ubezpieczeń społecznych, prowadzący kontrolę decyzji organów rentowych wydanych w przedmiocie świadczeń. Możliwości kontroli egzekwowanego długu są przewidziane w innym postępowaniu w ramach powództwa przeciwegzekucyjnego (art. 840 §1 k.p.c.).

Rozważania te mają również zastosowanie w przypadku prowadzenia egzekucji administracyjnej. Wobec odwołującego prowadzone jest administracyjne postępowanie egzekucyjne, zastosowanie zatem miały przepisy ustawy z dnia 17 czerwca 1966 roku o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (tekst jednolity Dz.U. z 2012 roku, 1015 z późniejszymi zmianami). Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy egzekucji administracyjnej podlegają m.in. podatki, opłaty i inne należności, do których stosuje się przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2012 r. poz. 749). Z przepisu wynika, iż jest to kategoria obejmująca dwie grupy należności: takie, do których stosuje się przepisy ordynacji podatkowej w całości, oraz takie, do których stosuje się - na mocy przepisu odsyłającego zawartego w ustawie szczególnej - wyłącznie przepisy działu III ordynacji podatkowej (i ewentualnie również inne, wyszczególnione w przepisach odrębnych regulacje tej ordynacji), ale nie ją całą. Należą do nich "opłaty", "opłaty skarbowe" oraz "opłaty, o których mowa w przepisach o podatkach i opłatach lokalnych" (art. 2 § 1 pkt 3 ustawy ordynacja podatkowa). W art. 6 ustawodawca podał legalną (normatywną) definicję podatku. Zgodnie z brzmieniem tego przepisu "podatkiem jest publicznoprawne, nieodpłatne, przymusowe oraz bezzwrotne świadczenie pieniężne na rzecz Skarbu Państwa, województwa, powiatu lub gminy, wynikające z ustawy podatkowej". W świetle powyższej normatywnej definicji podatku "podatkiem" - w rozumieniu ordynacji podatkowej i ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji - jest każde ciążące na jednostce świadczenie pieniężne spełniające pięć wyżej wymienionych cech (publicznoprawne, nieodpłatne, przymusowe oraz bezzwrotne świadczenie pieniężne na rzecz Skarbu Państwa, województwa, powiatu lub gminy), wynikające z ustaw określających:

- podmiot, na który ów "ciążar" został nałożony;
- tytuł (powód), z jakiego obowiązek jego poniesienia wynika;
- moment i sposób powstania takiego obowiązku;
- podstawę i stawki jego wymiaru oraz
- regulujących prawa i obowiązki organów podatkowych, podatników, płatników i inkasentów, a także ich następców prawnych oraz osób trzecich.

To, czy podatki są wnoszone na rzecz budżetu państwa, czy też na rzecz budżetu określonej jednostki samorządu terytorialnego, przesądza się w ustawach przewidujących ich wnoszenie, a także w specjalnej ustawie z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 80, poz. 526) - w art. 4 ust. 1. Zagadnienie to ma jednak tylko pewne znaczenie przy ustalaniu właściwości organów administracji publicznej do występowania w roli wierzyciela i organu egzekucyjnego dla danego obowiązku, a nie przy rozstrzygnięciu, czy dany obowiązek podlega egzekucji administracyjnej.

W trybie administracyjnym egzekwuje się bowiem wszystkie podatki. Sąd Okręgowy przytoczył, że o obowiązkach podlegających egzekucji administracyjnoprawnej twierdzi się, że są to obowiązki o charakterze administracyjnoprawnym (publicznoprawnym), a realizacja innych obowiązków w tym trybie dopuszczana jest jedynie na zasadzie wyjątku przewidzianego wyraźnie w przepisach szczególnych. Twierdzenie takie było w pełni uzasadnione przy poprzednim brzmieniu art. 2 u.p.e.a. Analiza obowiązków wymienionych obecnie w art. 2 § 1 u.p.e.a. nie pozwala już jednak na takie zawężające traktowanie zakresu przedmiotowego obowiązywania komentowanej ustawy, a już na pewno nie wyłącznie na podstawie tego przepisu. Jak podniesiono trafnie w wyroku WSA w Warszawie z dnia 14 czerwca 2006 r. (I SA/Wa 400/06, LEX nr 219227), o tym, czy dany obowiązek podlega egzekucji administracyjnej, nie decyduje jego charakter prawny, ale ustalenie, we właściwości jakich organów (sądów czy też organów administracji publicznej) obowiązek ten pozostaje. Skład orzekający w wyżej wskazanej sprawie wyjaśnił, że chodzi mu o "kompetencje do ustalenia obowiązku", np. w postępowaniu administracyjnym, niezależnie od publicznoprawnego albo cywilnoprawnego charakteru tego obowiązku. Elementem przesądzającym o poddaniu

danego obowiązku egzekucji administracyjnej jest - zdaniem składu orzekającego w tej sprawie - ustalenie, czy wynika on z decyzji administracyjnej lub postanowienia wydanego w trybie przepisów k.p.a. albo innej procedury administracyjnej.

Odnosząc się do podatku od nieruchomości i innych podatków i opłat lokalnych, zgodnie z art. 1 c ustawy z dnia 12 stycznia 1991 o podatkach i opłatach lokalnych (tekst jednolity Dz.U. z 2012 roku, Nr 849 z późniejszymi zmianami) organem podatkowym właściwym w sprawach podatków i opłat unormowanych w niniejszej ustawie jest wójt (burmistrz, prezydent miasta). Przepis ten koresponduje ze zmodyfikowanym z początkiem 2003 r. art. 13 § 1 o.p., z którego wynika, że organami podatkowymi pierwszej instancji w zakresie podatków samorządowych są wójt, burmistrz, prezydent miasta, starosta albo marszałek województwa. Obowiązek podatkowy ustalany jest w drodze decyzji, która prawomocna staje się administracyjnym tytułem wykonawczym podlegającym egzekucji w trybie administracyjnym. Organem egzekucyjnym jest Naczelnik Urzędu Skarbowego.

Konsekwencją powyższego jest obowiązek organu rentowego wynikający z art. 79 § 1 i 2 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, który stanowi, iż organ egzekucyjny dokonuje zajęcia świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego oraz z ubezpieczenia społecznego zobowiązanego, a także z renty socjalnej, zwanych dalej "świadczeniami", przez przesłanie do organu rentowego właściwego do spraw wypłaty zobowiązanemu świadczeń zawiadomienia o zajęciu tej części przysługujących zobowiązanemu świadczeń, która nie jest zwolniona spod egzekucji, na pokrycie egzekwowanych należności pieniężnych wraz z odsetkami z tytułu niezapłacenia należności w terminie i kosztami egzekucyjnymi. Organ egzekucyjny jednocześnie wzywa organ rentowy, aby nie wypłacał zajętej części świadczenia zobowiązanemu, lecz przekazał ją organowi egzekucyjnemu aż do pełnego pokrycia egzekwowanych należności pieniężnych. Zajęcie świadczeń jest dokonane z chwilą doręczenia organowi rentowemu zawiadomienia o zajęciu. Zajęcie to zachowuje moc również w przypadku zmiany organu rentowego właściwego do wypłaty świadczeń.

W konsekwencji tak dokonanego zajęcia organ rentowy, który pełni w przypadku tej egzekucji funkcję egzekutora, w momencie dokonania zajęcia powinien postąpić zgodnie z wezwaniem, o którym mowa w art. 79 § 1 u.p.e.a., a mianowicie przekazać zajętą część świadczenia organowi egzekucyjnemu aż do pełnego pokrycia egzekwowanych należności pieniężnych. Za niewykonanie lub nienależyte wykonanie powyższych obowiązków organ rentowy ponosi odpowiedzialność egzekucyjną określoną w art. 71b ustawy, odpowiedzialność odszkodowawczą na podstawie przepisów kodeksu cywilnego, o czym stanowi art. 168c ustawy i odpowiedzialność porządkową uregulowaną w art. 168e ustawy.

Zasady i tryb dokonywania potrąceń ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych regulują przepisy przywołanej ustawy począwszy od art. 139.

Zgodnie z art. 139 ust. 1 pkt 5 ustawy ze świadczeń pieniężnych określonych w ustawie - po odliczeniu składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz zaliczki i innych należności z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych - podlegają potrąceniu, z uwzględnieniem art. 141 m.in. sumy egzekwowane na mocy tytułów wykonawczych na pokrycie należności innych niż świadczenia alimentacyjne.

Według art. 140 ust. 1 wskazanej ustawy potrącenia, o których mowa w art. 139, mogą być dokonywane, z zastrzeżeniem art. 141, w następujących granicach:

- 1) świadczeń alimentacyjnych, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 3 - do wysokości 60% świadczenia;
- 2) należności egzekwowanych związanych z:
 - a) odpłatnością za pobyt w domach pomocy społecznej,
 - b) odpłatnością za pobyt w zakładach opiekuńczo-leczniczych,

c) odpłatnością za pobyt w zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych, do wysokości 50% świadczenia;

3) innych egzekwowanych należności - do wysokości 25% świadczenia.

Zgodnie z art. 140 ust. 7 wysokość części świadczenia podlegającego egzekucjom, o których mowa w ust. 1 ustala się od kwoty świadczenia przed odliczeniem miesięcznej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Natomiast zgodnie z art. 141 ust. 1 pkt 1c emerytury i renty są wolne od egzekucji i potrąceń, z zastrzeżeniem ust. 2, w części odpowiadającej 50% kwoty najniższej emerytury lub renty - zależnie od rodzaju pobieranego przez emeryta (rencistę) świadczenia - przy potrącaniu należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 5, wraz z kosztami i opłatami egzekucyjnymi. W konsekwencji powyższych rozważań Sąd Okręgowy stwierdził, iż organ rentowy po dokonaniu zajęcia świadczeń był zobowiązany przekazać zajętą część świadczenia organowi egzekucyjnemu aż do pełnego pokrycia egzekwowanych należności pieniężnych i tak też rolniczy organ rentowy uczynił, co uzasadniało oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wywiódł R. G. (działający z pełnomocnikiem z urzędu), który zaskarżył powyższy wyrok w całości i zarzucił mu sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału dowodowego poprzez błędne przyjęcie, iż odwołanie R. G. jest nieuzasadnione, albowiem jest to sprzeczne zdaniami Odwołującego zasadami współżycia społecznego.

Czyniąc taki zarzut apelacja wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez orzeczenie, iż potrącenie należności w kwocie 56,40 zł na poczet zajęcia dokonanego przez Prezydenta O. -Urzędu Miasta O. jest niezasadne oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem II instancji wg norm przepisanych. Jako wniosek ewentualny zawierała wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna

W niniejszej sprawie przedmiotem badania było jedynie to, czy na moment wydania zaskarżonej decyzji (tj. na dzień 19 września 2017 r.) rolniczy organ rentowy był uprawniony (zobowiązany) do dokonania potrącenia z emerytury odwołującego. Wskutek odwołania ubezpieczonego od decyzji obniżającej mu wysokość emerytury w związku potrąceniami dokonywanymi przez rolniczy organ rentowy ocenie sądu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie podlega zasadność należności egzekwowanych ze świadczenia wnioskodawcy. Rzeczą sądu jest w istocie jedynie zbadanie, czy potrącenia dokonane w wyniku zajęcia nie przekraczają granic wyznaczonych określonymi przepisami prawnymi. Ani organ rentowy, ani sąd w niniejszej sprawie nie mają bowiem uprawnień do weryfikacji tytułów wykonawczych, które wierzyciel złożył organowi egzekucyjnemu. Kontrolując prawidłowość decyzji organu rentowego w tym przedmiocie sąd bada jedynie, czy dokonywane przez organ rentowy potrącenia mieszczą się w granicach określonych przez konkretne przepisy. Wzruszeniu tytułów wykonawczych, na podstawie których dokonywane są czynności egzekucyjne, służą inne środki prawne (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 20 lipca 2014 r., III AUa 1933/13).

Niewątpliwie dokonywanie przez rolniczy organ rentowy potrąceń ze świadczenia emerytalnego wnioskodawcy było wynikiem prowadzenia administracyjnego postępowania egzekucyjnego, w którym rolniczy organ rentowy występował w roli dłużnika (zajętej wierzytelności), zaś otrzymywane przez wnioskodawcę świadczenie emerytalne było źródłem zaspokojenia wierzyciela. Potrącenie z emerytury wnioskodawcy zostało dokonane przez organ rentowy na skutek zawiadomienia z dnia 8 maja 2017 r. o zajęciu świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego i ubezpieczenia społecznego oraz renty socjalnej, które wpłynęło do rolniczego organu rentowego w dniu 12 września 2017 r. Zawiadomienie to zostało dokonane przez komornika na podstawie art. 79 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 599), zgodnie z którym

organ egzekucyjny dokonuje zajęcia świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego oraz z ubezpieczenia społecznego zobowiązanego, a także z renty socjalnej, zwanych dalej „świadczeniami”, przez przesłanie do organu rentowego właściwego do spraw wypłaty zobowiązanemu świadczeń zawiadomienia o zajęciu tej części przysługujących zobowiązanemu świadczeń, która nie jest zwolniona spod egzekucji, na pokrycie egzekwowanych należności pieniężnych wraz z odsetkami z tytułu niezapłacenia należności w terminie i kosztami egzekucyjnymi. Zgodnie z tymi przepisami organ egzekucyjny jednocześnie wzywa organ rentowy, aby nie wypłacał zajętej części świadczenia zobowiązanemu, lecz przekazał ją organowi egzekucyjnemu aż do pełnego pokrycia egzekwowanych należności pieniężnych. Zajęcie świadczeń jest dokonane z chwilą doręczenia organowi rentowemu zawiadomienia o zajęciu i zachowuje moc również w przypadku zmiany organu rentowego właściwego do wypłaty świadczeń.

W niniejszej sprawie zawiadomienie o zajęciu zostało wystawione przez organ egzekucyjny – Prezydenta O. – Urząd Miasta O. nr (...) Dochodzona tym tytułem egzekucyjnym łączna należność obejmowała kwotę 56,40 zł, na którą składała się kwota należności głównej w wysokości 35 zł, kwota kosztów egzekucyjnych w wysokości 9,80 zł i kwota kosztów upomnienia w wysokości 11,60 zł. Z uwagi na zawiadomienie o zajęciu emerytury przysługującej R. G. rolniczy organ rentowy był zobowiązany do dokonywania stosownych potrąceń. Na podstawie wystawionego tytułu wykonawczego wydał on w dniu 19 września 2017 r. decyzję o ponownym ustaleniu wysokości emerytury rolniczej odwołującego, stwierdzając, że wysokość świadczenia po waloryzacji wyniosła 1.192,63 zł, a do emerytury przysługuje dodatek pielęgnacyjny w wysokości 209,59 zł. Zgodnie z tą decyzją zaliczka odprowadzana do urzędu skarbowego wynosiła od dnia 1.10.2017 r. kwotę 76 zł, zaś składka na ubezpieczenie zdrowotne wynosiła łącznie 107 zł, w tym odliczana od podatku – 92,42 zł i odliczana od kwoty świadczenia – 14,58 zł. Z kolei wysokość świadczenia do wypłaty wynosiła od dnia 1.10.2017 r. miesięcznie 1.219,22 zł. Z decyzji wynika również, że z przysługującej emerytury rolniczej jednorazowo potrącono kwotę 56,40 zł z tytułu egzekucji administracyjnej.

To, czy wysokość potrącenia mieściła się w granicach przewidzianych prawem, wymaga analizy odpowiednich przepisów. Tę kwestię reguluje art. 50 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2016 r., poz. 277 ze zm.). Zgodnie z tym przepisem Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego może potrącać z wypłacanych świadczeń z ubezpieczenia zaległe składki na ubezpieczenie społeczne rolników indywidualnych i członków ich rodzin lub na ubezpieczenie, wraz z odsetkami, a także składki na ubezpieczenie za bieżący kwartał; dotyczy to tylko składek za osobę pobierającą świadczenie, z wyjątkiem domownika, oraz składek, do których opłacenia zobowiązana jest ta osoba. Ponadto z emerytur i rent mogą być potrącane inne należności na zasadach określonych w odrębnych przepisach. O dokonywaniu potrącenia orzeka się w decyzji ustalającej prawo do świadczenia albo w odrębnej decyzji. Na podstawie odesłania zawartego w art. 52 ust. 1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w sprawach nieuregulowanych w tej ustawie do przyznawania świadczeń z ubezpieczenia i do ich wypłaty (w tym dotyczących potrąceń z emerytury) stosuje się odpowiednio przepisy regulujące przyznawanie i wypłatę odpowiednich świadczeń przysługujących pracownikom i członkom ich rodzin. W myśl art. 139 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r., poz. 887 ze zm., zwanej dalej „ustawą emerytalną”) ze świadczeń pieniężnych określonych w ustawie – po odliczeniu składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz zaliczki i innych należności z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych – podlegają potrąceniu, z uwzględnieniem art. 141, sumy egzekwowane na mocy tytułów wykonawczych na pokrycie należności innych niż świadczenia alimentacyjne. Kwota potrąceń dokonywanych ze świadczenia emerytalnego i dodatku pielęgnacyjnego wnioskodawcy nie może przekraczać wysokości dopuszczalnej przez przepisy art. 140 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 141 ust. 1 pkt 1 lit. c ustawy emerytalnej, tj. wysokości 25% świadczenia emerytalnego, przy czym emerytura i dodatek pielęgnacyjny są wolne od egzekucji i potrąceń w części odpowiadającej 50% kwoty najniższej emerytury. Zgodnie bowiem z art. 140 ust. 1 ustawy emerytalnej, potrącenia, o których mowa w art. 139, mogą być dokonywane, z zastrzeżeniem art. 141, w następujących granicach:

- 1) świadczeń alimentacyjnych, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 3 – do wysokości 60% świadczenia;
- 2) należności egzekwowanych związanych z:
 - a) odpłatnością za pobyt w domach pomocy społecznej,

- b) odpłatnością za pobyt w zakładach opiekuńczo-leczniczych,
 - c) odpłatnością za pobyt w zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych
- do wysokości 50% świadczenia;

3) innych egzekwowanych należności – do wysokości 25% świadczenia.

Zgodnie z art. 140 ust. 7 ustawy emerytalnej wysokość części świadczenia podlegającego egzekucjom, o których mowa w ust. 1, ustala się od kwoty świadczenia przed odliczeniem miesięcznej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne. Jak wynika natomiast z art. 141 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej, emerytury i renty są wolne od egzekucji i potrąceń, z zastrzeżeniem ust. 2, w części odpowiadającej:

- 1) 50% kwoty najniższej emerytury lub renty – zależnie od rodzaju pobieranego przez emeryta (rencistę) świadczenia – przy potrącaniu:
 - a) należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 3, wraz z kosztami i opłatami egzekucyjnymi,
 - b) należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 4,
 - c) należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 5 (należności innych niż świadczenia alimentacyjne, czyli takich jak w niniejszej sprawie), wraz z kosztami i opłatami egzekucyjnymi.

Należy zauważyć, że potrąceń ze świadczenia pieniężnego dokonuje się dopiero po odliczeniu składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz zaliczki i innych należności z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych. Jednak już wysokość potrącenia jest wyliczana od kwoty świadczenia przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy i składki zdrowotnej. R. G. przysługuje rolnicza emerytura w wysokości po waloryzacji 1.192,63 zł i dodatek pielęgnacyjny w wysokości 209,59 zł (łącznie 1.402,22 zł brutto). Wysokość emerytury po odliczeniu składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz zaliczki i innych należności z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych wyniosła 1009,63 zł, zaś wysokość świadczeń (emerytury rolniczej i dodatku pielęgnacyjnego) wypłacanych wnioskodawcy wynosiła od dnia 1 maja 2017 r. miesięcznie 1.219,22 zł. Wysokość potrąceń ze świadczeń nie mogła przekroczyć 25% kwoty brutto świadczeń, czyli kwoty 350,56 zł ((...),22 x 25%). Niewątpliwie zatem dokonywane potrącenie w kwocie 56,40 zł nie przekroczyło 25% tej kwoty świadczenia jak też, pozostała po potrąceniu kwota świadczenia nie była niższa niż 50% kwoty najniższej emerytury, która na datę wydania zaskarżonej decyzji wynosiła 1.000 zł (art. 85 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

W tych okolicznościach należy uznać, że rolniczy organ rentowy prawidłowo obliczył wysokość potrącenia dokonanego z emerytury rolniczej wnioskodawcy.

Wniesiona apelacja podlegała zatem oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O wynagrodzeniu pełnomocnika z urzędu orzeczono na podstawie §3, §4 ust.3 i §16 ust.1 pkt 2. Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2016, poz. 1715 z zm.).